

Molta feina per a l'Esperit Sant

Des de finals de l'any 1978, amb el nomenament de Karol Wojtyła com a papa fins avui, amb l'abrupta finalització del pontificat de Josef Ratzinger, l'Església catòlica ha viscut una llarga etapa d'involució que l'ha allunyat del sentit evangèlic inicial i l'ha aproximat als plantejaments de la contrareforma catòlica sorgida del Concili de Trento. Els alts dirigents de l'església han dut a terme, en aquests més de trenta anys darrers, una sistemàtica tasca per enderrocar les orientacions sorgides del darrer Concili Vaticà II que tantes esperances va aixecar en el seu moment, ara ja molt llunyà. El funcionament quotidià de l'església com a estructura ha esdevingut progressivament més opac, menys col·legiat, a mesura que anaven sorgint informacions escandaloses sobre determinades pràctiques econòmiques o sobre les inclinacions d'alguns membres del clero que havien descobert que, a diferència dels àngels, ells sí que tenien sexe.

L'arribada a la màxima responsabilitat de l'Església catòlica de l'argentí Jorge Mario Bergoglio ha estat rebuda amb tota mena de lloances pels mitjans de comunicació que destaquen la seva humilitat, els seus carisma personal, la seva capacitat de comunicació i en un extens etcètera de virtuts humanes, entre les quals es subratlla la seva preocupació per la pobresa i els pobres. Em crida molt l'atenció que es destaquí aquesta característica com una cosa extraordinària, quan de fet la preferència pels pobres hauria de ser el normal en una persona amb vocació religiosa. Forma part de la naturalesa religiosa, de totes les religions, prendre partit a favor de tots els que viuen sota la pobresa, l'opressió o el patiment.

En coherència, si més no aparent, amb aquesta vocació preferencial pels pobres i els oprimits, encíclica rere encíclica, al llarg dels darrers 120 anys, l'Església catòlica ha anat construint un discurs crític de l'economia capitalista que moltes vegades supera, en profunditat i contundència, el que pugui elaborar el més conspicu grup d'indignats. L'església pensa que el capitalisme és una de les causes de la pobresa i degradació del treballadors (*Rerum Novarum* 1891); critica la lliure competència del mercat en detriment del bé comú i la justícia (*Quadragesimo Anno* 1931); afirma que la propietat privada no constitueix per a ningú un dret incondicional i absolut, i que no hi ha cap dret a reservar en ús exclusiu allò que excedeix la pròpia necessitat, quan als altres els falta el necessari (*Populorum Progressio* 1967). Planteja que existeixen necessitats col·lectives qualitatives que no poden ser satisfetes mitjançant els mecanismes del mercat; hi ha exigències humanes importants que escapen a la seva lògica; hi ha béns que, per la seva naturalesa, no són ni poden ser mercaderies (*Centesimus Annus* 1991), i rebutja de forma contundent la resignació que ens fa acceptar aquesta realitat com si fos l'única possible (*Caritas in veritate* 2009).

Però el discurs social de l'Església catòlica forma part de la doble moral que també practica en altres aspectes. Malgrat la claredat del pensament social de l'església, no es fàcil trobar la presència d'aquest missatge en les freqüents declaracions públiques de la seva jerarquia, en les prediques dels seus clergues, ni tampoc abunden els cristians que es comprometen d'una forma clara en el treball de transformació social que implica viure d'acord amb les orientacions doctrinals de l'organització a la qual pertanyen. Caritas és l'excepció que confirma la regla. Mentrestant proliferen i fan sentir la seva influència poderosa dins de l'església els corrents de religiositat més conservadors que propugnen una vivència de la fe desencarnada i submissa amb les estructures de poder terrenal.

Sembla, doncs, que l'Esperit Sant tindrà molta feina si de veritat el que busca és una renovació de l'església que la faci més autèntica i fidel als seus orígens.